

Evli Bireylerin Çift Uyumlarının İncelenmesi: Diyarbakır İli Örneği

Examining Marital Adjustment Among Married Individuals: The Case of Diyarbakır Province

Songül Özdaş¹ , Mert Akcanbaş²

Yazar Bilgileri

Songül ÖZDAŞ

Yüksek Lisans Öğrencisi

Aile Danışmanlığı

Üsküdar Üniversitesi

İstanbul/ Türkiye

songulozdas36@gmail.com

Mert AKCANBAŞ

Dr. Öğr. Üyesi

Aile Danışmanlığı

Üsküdar Üniversitesi

İstanbul/ Türkiye

mert.akcanbas@uskudar.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmada, evli bireylerin çift uyumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı araştırmanın evreni 2024 yılında, Diyarbakır İlindeki evli çiftlerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise evrenden uygun örnekleme yöntemiyle seçilen 302 evli bireyden oluşmaktadır. Katılımcıların 182'si kadın, 120'si ise erkektir. Araştırmanın verilerini toplamak için "Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizi için SPSS paket programından faydalanılmıştır. Verilerin analizinde kişisel bilgiler için frekans, aritmetik ortalama, yüzde dağılımı gibi betimsel istatistikler kullanılmıştır. Araştırmada değişkenlere göre katılımcı görüşleri arasında anlamlı farklılığın tespiti için parametrik testlerden iki alt gruplu kategorik değişkenler için "bağımsız örneklemler t-test", ikiden fazla alt gruplu kategorik değişkenler için ANOVA kullanılmıştır. Katılımcıların çift uyumlarında cinsiyet, eğitim durumu ve çalışma durumu değişkenlerine göre anlamlı fark bulunmamıştır. Çalışma bulgularına göre, evlilik biçimi, evlilik süresi ve çocuk sayısı değişkenlerine göre anlamlı fark bulunmuştur.

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler

Aile

Çift uyumu

Evlilik

Evli bireyler

Keywords

Dyadic adjustment

Family

Marriage

Married individuals

Makale Hakkında

Geliş: 20/05/2025

Düzeltilme: 23/12/2025

Kabul: 28/12/2025

ABSTRACT

This study aimed to examine marital adjustment among married individuals. Utilizing a descriptive survey model, the research population consisted of married couples residing in Diyarbakır Province in 2024. The study sample comprised 302 married individuals selected through simple random sampling from the population, including 182 females and 120 males. Data were collected using the Revised Dyadic Adjustment Scale (RDAS) and analyzed using the SPSS software package. Descriptive statistics such as frequency, arithmetic mean, and percentage distribution were employed to examine participants' demographic characteristics. Parametric tests were used to determine significant differences between variables: independent samples t-test for comparisons between two categorical subgroups and ANOVA for comparisons among more than two categorical subgroups. The findings revealed no statistically significant differences in marital adjustment based on gender, educational level, or employment status. However, significant differences were observed according to marriage type, marriage duration, and number of children.

Atf için: Özdaş, S., Akcanbaş, M. (2025). Evli bireylerin çift uyumlarının incelenmesi: Diyarbakır ili örneği. *Aile Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 8(2), 84-100. DOI: 10.58434/apdad.1703154

Bu makale, Mert Akcanbaş danışmanlığında Songül Özdaş tarafından hazırlanan "Evli Bireylerde Çift Uyumu İle Aile Aidiyet İlişkisi İncelenmesi: Diyarbakır İli Örneği" yüksek lisans tezinin verilerinden hazırlanmıştır.

GİRİŞ

Aile, bireyin ve toplumun gözünde, neredeyse kusursuz bir bütünlük ve mükemmel dayanışma modeli olarak algılanmaktadır. İdealize edilen bu yapı sosyal ve kültürel bir yapıdır. Aile, toplumun bir parçasıdır ve içinde bulunduğu şartlardan, kültürden etkilenmektedir (Kağıtçıbaşı, 2019). Aile üyeleri arasındaki aidiyet duygusu ve kurulan bağ sayesinde aile üyeleri birçok zorluğa karşı direnç kazanır ve sorunlarla başa çıkma yeteneği geliştirir (Mavili, Kesen ve Daşbaş, 2014). Aile kurumu, bireylerin yaşantısı üzerinde derin etkiler bırakmaktadır. Bu etki, özellikle çocukluk döneminden başlamakta ve hayatının son dönemine kadar devam etmektedir. Sağlıklı bir aile ortamında, bireyler kendilerini duygusal, sosyal ve psikolojik olarak güçlü hissederken bunun tersi olan ailelerde de uzun vadede olumsuz sonuçlara yol açabilir. Bundan dolayı, özellikle çocukluk döneminde aile içinde ilişkilerin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi bireylerin yaşam boyu uyumlu ve mutlu ilişkiler kurmasına sebep olabilir.

Aile ilişkilerini kapsayan evlilik, değişen toplumsal koşullardan en çok etkilenen kurumların başında gelmektedir. Büyüyen ekonomiler, artan eğitim seviyeleri ve kadınların işgücüne katılımının artması gibi faktörler başlıca sosyal dönüşümler arasında sayılmaktadır. Sağlıklı ailelerdeki çiftlerin, uyumlu evliliklere sahip oldukları belirtilmektedir. Eşler arasında etkili iletişim, destek, kabul, paylaşım, karşılıklı saygı evlilik kalitesini etkilemektedir (Gülgör ve Tortop, 2018). Tek bir organizma gibi işleyen bir kurum olan aile, en az iki kişiden meydana gelmektedir. Aile bu temel üzerine kurulursa, daha sonra ortaya çıkabilecek bütün sorunlar tam olarak ortaya çıkmadan önce çözülebilecektir. Bir anlamda aile, çocukluğun tek kişilik olarak bireyselleştiği, bencillikten uzaklaşarak ailesini de kendisi kadar düşünme, sevme ve yararını da kendi yararı kadar gözetme diğerkâmlığına eriştiği müessesedir (Doğan ve Doğan, 2015).

Mutlu ilişkiler, mutlu insanların bir araya gelmesi ve bu süreçte sağlıklı ilişkilerin geliştirilmesiyle mümkündür. Bireylerin kök ailelerinden elde ettikleri olumlu yaşantının, onların ileride aile kurma sürecini olumlu yönde etkilemesi beklenmektedir (Zhungalbekov ve Efilti, 2023). Çocukluklarında mutlu bir ailede büyüyen ve değer gören bireylerin evliklerinde mutlu olmaları beklenmektedir. Zhungalbekov ve Efilti, (2023). Yaptıkları çalışmada evlilik uyumu ile yaşam doyumu arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki bulmuşlardır. Bu sonuç, evlilik kalitesi iyileştikçe yaşam doyumunun da arttığını göstermektedir. Evlilik, daha fazla mutluluk ve refaha katkıda bulunan psikolojik, sosyal ve ekonomik faydalar sağladığı için yaşam kalitesiyle bağlantılı olduğu söylenebilir. Çiftler arasındaki ilişkiler, kişisel gelişimi ve yaşam tarzı iyileştirmelerini teşvik ederek yaşam kalitesini artırmasına katkıda bulunabilir (Çağ ve Yıldırım, 2013). Evlilik uyumu ve memnuniyeti, evlilik sağlığı ve istikrarının hayati belirleyicilerini oluşturur (Acer, 2020). Öte yandan aile içi çatışmalar ve gerginlik tüm aile üyelerini, özellikle de çocukları olumsuz etkilemektedir. Evlilik uyumu, aile içinde olumlu davranışları, duygusal refah gibi olumlu özellikleri ortaya çıkarma potansiyeline sahiptir (Yılmaz, 2001).

Evlilik uyumu, eşler arasında belli düzeydeki iletişim, evliliklerde yüksek düzeyde doyum ve mutluluk ile ilişkilendirilmektedir (Erbek vd., 2005). Bu uyum, eşler arasındaki bireysel farklılıkları, eşlerin kaygıları ve birbirlerine karşı duydukları bağlılık ve beraberliğe ek olarak olumsuz duygu, düşünce ve etkileşimleri de kapsayan ilişki dinamiği (Spanier, 1976; Akt. Özdoğru ve Kaya, 2025) olarak tanımlanmaktadır. Çiftler arasında uyumu belirleyen önemli unsurlar arasında davranışsal bağlılık, ihtiyaçların karşılanması ve duygusal düşkünlük yer almaktadır. Bu unsurlar, evlilik doyumunda önemli etkilere sahiptir. Evlilikte geçen süreye bağlı olarak çiftler arasında artan yakınlığa bağlı olarak evlilik uyumunda da artış meydana gelmektedir (Erbek vd.,2005). Evlilikteki uyum, evli çiftler arasındaki ilişki dinamiğinin bir niteliğinin ortaya koymaktadır. Aynı zamanda bu uyum eşler arasındaki etkileşimin bir özelliği olarak da ele

alınmaktadır. Bu sebeple evlilik uyumunun, eşler arasındaki ilişkinin doğası hakkında bilgi verdiği söylenebilir (Ünal ve Akgün, 2022).

Çiftler arasında uyumun oluşmasında çiftlerin belli görev ve yükümlülüklerle sahip olmaları, bu görev ve yükümlülükleri yerine getirmeleri gerekir. Çiftler arasında uyum arttıkça evliliklerde kalitenin, yüksek olması beklenmektedir (Polat, 2014). Evlilikteki uyum, hem manevi ve hem de sosyal bir düzeninin sonucudur. Evlilik uyumu, sosyal istikrarın sonucudur. Bu uyum sayesinde çocukların, iyi alışkanlıklar edinmeleri beklenir (Zhumgalbekov ve Efilti, 2023). Eşlerin birbirleri ile uyum içinde yaşamaları çocuklarının davranışları üzerinde de etkili olmaktadır (Özdoğru ve Kaya, 2025). Aynı zamanda eşler arasındaki etkileşimin derecesi ve sağlıklı bir uyum olması evlilik doyumunu arttıracaktır (Erbek vd., 2005).

İnsan sosyal bir varlıktır. İnsanın en önemli özelliği bulunduğu çevreye uyum sağlayabilme becerisine sahip olmasıdır. İnsanın kendisini tanıması, yeteneklerinin farkına varması ve sosyal çevresine uyum sağlaması ölçüsünde mutlu ve huzurlu olması beklenmektedir. Bu anlamda uyum devreye girmektedir. Evlilik uyumu karmaşık bir süreçtir. Bu süreçte kişinin duygusal, ruhsal, fiziksel ve sosyal yönleri ön plana çıkmaktadır. Evlilik uyumu bütün bu süreçleri kapsamaktadır (Kalkan, 2002). Geleneğin hüküm sürdüğü yerlerde evlilik sadece bireyler arasında meydana gelmemektedir. Bu tür yerlerde evlilik aynı zamanda aileler arasında da bir sözleşme olarak görülmektedir. Geleneksel kültürlerde evli çiftlerin ilişkileri duygusal tatmin ve etkileşimden ziyade ekonomik hayatta kalma ve nesillerin devamına dayanmaktadır (Fişek ve Scherler, 1996). Evlilik ve aile öğeleri arasındaki ilişki dinamiklerini açıklamaya yönelik araştırmalar vardır. Bu araştırmalarda, bu bileşenlerin zaman zaman birbirleriyle bağlantılı olduğunu, zaman zaman belirgin bir ilişkinin olmadığı görülmektedir (Yalçın, 2014).

Araştırmanın amacı, evli bireylerin çift uyumlarının incelenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlar belirlenmiştir.

1. Evli bireylerde çift uyumu puan dağılımı nasıldır?
2. Evli bireylerin çeşitli değişkenlere göre (cinsiyet, eğitim durumu, çalışma durumu, evlilik biçimi, evlilik süresi ve çocuk sayısı) çift uyumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Evli bireylerde çift uyumunun incelendiği bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte veya günümüzde var olan bir olguyu, durumu veya koşulu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan bir araştırma çeşitidir. Bu modelde, araştırılan olay, birey veya nesne, herhangi bir manipülasyon yapılmadan kendi bağlamı içinde ve mevcut haliyle betimlenir (Karasar, 2012).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Diyarbakır ilindeki evli çiftlerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise uygun örnekleme yöntemiyle (Convenience sampling) seçilen 302 evli çift oluşturmaktadır. Uygun örnekleme yöntemi araştırmacının kolayca ulaşabileceği bir örneklemden verilerin toplanmasıdır (Büyüköztürk vd., 2020). Araştırmaya dâhil edilme kriterleri şu şekilde belirlenmiştir: Katılımcıların; 20-60 yaş aralığında olmaları, evli olmaları, çocuklu olmaları ve Diyarbakır ilinde ikamet etmeleridir. Katılımcılara ait kişisel bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo1*Katılımcıların Kişisel Bilgileri*

<i>Değişken</i>		<i>f</i>	<i>%</i>
Cinsiyet	Kadın	182	60.3
	Erkek	120	39.7
Eğitim Düzeyi	İlköğretim	26	8.6
	Lise	64	21.2
	Üniversite	212	70.2
Çalışma Durumu	Çalışıyorum	185	61.3
	Çalışmıyorum	117	38.7
Evlenme Biçimi	Anlaşarak	181	59.9
	Görücü usulü	116	38.4
	Zorla/Kaçarak	5	1.7
Evlilik Süresi	1-5 yıl arası	73	24.2
	6-10 yıl arası	56	18.5
	11-15 yıl	59	19.5
	16-20 yıl arası	49	16.2
	21 yıldan fazla	65	21.5
Çocuk Sayısı	Bir Çocuk	58	19.2
	İki Çocuk	125	41.4
	Üç Çocuk	61	20.2
	Dört ve Daha Fazla Çocuk	58	19.2

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların % 60.3'u kadın, % 39.7'si ise erkeklerden oluştuğu görülmektedir. Eğitim düzeyi incelendiğinde katılımcıların % 8.6'sı ilköğretim %21.2'si lise ve % 70.2'si üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcıların % 61.3'ü çalıştığını, % 38.7'sinin ise çalışmadığını beyan etmiştir. Evlenme biçimine bakıldığında anlaşarak evlenenlerin oranı %59.9 iken görücü usulü ile evlenenlerin oranı % 38.4'tür. Katılımcıların %1.7'si ise zorla/kaçarak evlendiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların, % 24.2'si 1-5 yıl arası, % 18.5'i 6-10 yıl arası, % 19.5'i 11-15 yıl arası, % 16.2'si 16-20 yıl arası ve % 21.5'i ise 21 yıldan fazla evli olduklarını belirtmişlerdir. Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılanların 19.2'si bir çocuk, % 41.4'ü iki çocuk, % 20.2'si üç çocuk ve 19.2'si ise dört ve daha fazla çocuk sahip oldukları görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, Bayraktaroğlu ve Çakıcı (2017) tarafından uyarlanan "Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği" (YÇUÖ) kullanılmıştır. Ölçek, evli veya birlikte yaşayan çiftlerin ilişki kalitesini değerlendirmek için geliştirilmiştir. Ölçek; 14 maddeden oluşmaktadır. Beş dereceli likert tipli ölçekten alınabilecek en yüksek puan 70, en düşük puan ise 14 puandır. Puanlar, çiftler arasındaki ilişkinin kalitesini göstermektedir. Ölçekte, 7. 8. 9. ve 10. maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçek, Doyum, Uzlaşım ve Görüş Birliği olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Bu çalışmada, ölçeğin Cronbach's alfa iç tutarlılık katsayısı doyum faktörü 0.66, uzlaşım faktörü 0.80, Görüş Birliği faktörü, 0.72 ve toplam puan, 0.85 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanabilmesi için Üsküdar Üniversitesinden etik kurul izni alınmıştır. Araştırmanın verileri Ekim 2024-Aralık 2024 tarihleri arasında Diyarbakır İli Kayapınar, Bağlar, Sur ve Yenişehir merkez ilçelerinden toplanmıştır. Katılımcıların veri toplama araçlarına isim, telefon, mail gibi kişileri tanımlayacak bilgilerin yazmamaları istenmiştir. Veri toplamak için halk eğitim merkezlerinde kurs alanlar, belediye kadın yaşam merkezlerinde eğitim alanlar, kaymakamlıkların aile destek merkezlerine devam edenler, sosyal medya gruplarında paylaşılarak ulaşılan kişiler ve farklı merkez ilçelerde rastgele seçilmiş apartman yöneticileri vasıtasıyla orada ikamet eden kişilere ulaşılmıştır.

Araştırmanın verilerini analiz etmek için SPSS 21.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin güvenilirliği için ölçeklerin/alt boyutlarının Cronbach (α) Alpha iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır. Araştırmada verilerin analizinde, verilerin normal dağılıp dağılmadığını test etmek için skewness (çarpıklık) ve kurtosis (basıklık) değerleri incelenmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayıları 0.66 ile 0.85 aralığında değer almaktadır. Bu aralıklar $0.00 \leq \alpha < 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir, $0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir, $0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek oldukça güvenilir, $0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir olacak şekilde kabul edileceği önerilmektedir (Can, 2013). Bu bağlamda ölçeğin/alt boyutların oldukça güvenilir ve yüksek derecede güvenilir olduğu görülmüştür. Ölçeğin tümünden ve alt boyutlardan elde edilen verilerin normallik değerleri -0.572 ile -0.270 aralığındadır. Bu değerlerin +1.00 ile -1.00 aralığında yer aldığı verilerin normal dağıldığı kabul edilebilir (Can, 2013). Sonuç olarak ölçeğe/alt boyutlara ilişkin tüm verilerin normal dağılıma sahip oldukları tespit edilmiştir. Katılımcıların kişisel bilgileri analiz edilirken frekans, aritmetik ortalama, yüzde dağılımı gibi betimsel istatistikler kullanılmıştır. Araştırmanın değişkenlere göre katılımcı görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını tespit etmek için t-testi ve ANOVA kullanılmıştır. ANOVA testinden elde edilen sonuçların istatistiksel olarak hangi gruplar arasında anlamlı bir fark olduğuna karar vermek amacıyla Scheffé testi, kullanılmıştır.

BULGULAR

“Evli bireylerde çift uyumu puan dağılımı nasıldır?” sorusuna cevap bulmak amacıyla hazırlanan ölçek formuna verilen cevapların analizlerine yer verilmiştir. Evli bireylerde çift uyumu puanları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo2

Evli Bireylerde Çift Uyumu Puan Dağılımı Düzeyi

Boyutlar	n	$\bar{X}$	Ss
Doyum	302	3.62	0.74
Uzlaşım	302	3.79	0.78
Görüş	302	3.08	0.86
Çift Uyumu Toplam	302	3.58	0.66

Tablo 2 incelendiğinde evli bireylerde çift uyumu puan dağılımları Doyum alt boyutun puan ortalaması $X=3.62$, Uzlaşım boyutunun $X=3.78$ ve görüş alt boyutun $X=3.08$ olduğu görülmektedir. Yenilenmiş Çift Uyumu ölçeğinin toplam puanı $X=3.58$ 'dir. Çift uyumu ölçeğinin toplam puanları arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir.

Katılımcıların cinsiyetine göre çift uyumuna ilişkin görüşler Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo3

Cinsiyete Göre Katılımcıların Çift Uyumuna İlişkin Görüş Puanlarının Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Boyutlar	Kadın (n=182)		Erkek (n= 120)		t	sd	p
	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss			
Doyum	3.55	.79	3.72	.64	-1.938	286	.054
Uzlaşım	3.89	.69	3.63	.88	2.765	211	.006*
Görüş birliği	3.19	.66	2.91	1.07	2.600	178	.010*
Çift uyumu toplam	3.62	.63	3.51	.070	1.470	216	0.14

*p<0.05

Tablo 3 incelendiğinde, doyum alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması kadın katılımcılarda $X=3.55$ iken erkek katılımcıların $X=3.72$ 'dir. Puanlar arasındaki bu fark anlamlı değildir (t=-1.938; sd=286; p=0.54). Uzlaşım alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması kadın katılımcılarda $X=3.89$ iken erkek katılımcılar $X=3.63$ 'tür. Puanlar arasında anlamlı fark vardır (t=-2.765; sd=211; p=0.06). Bu fark kadın katılımcıların lehinedir. Görüş birliği alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması kadın katılımcılarda $X=3.19$ iken erkek katılımcılar $X=2.91$ 'dir. Puanlar arasındaki bu fark anlamlıdır (t= 2600; sd=178; p=0.10). Bu fark kadın katılımcıların lehinedir. Çift uyumu ölçeğinin toplam puanlarının aritmetik ortalaması kadın katılımcılarda $X=3.62$ iken erkek katılımcılar $X=3.51$ 'dir. Puanlar arasındaki bu fark anlamlı değildir (t=-1.470; sd=216; p=0.14). Cinsiyete göre puan ortalamaları incelendiğinde, genel olarak katılımcıların memnuniyet düzeylerinin orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Eğitim durumuna göre çift uyumuna ilişkin katılımcı görüşleri Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo4

Katılımcı Eğitim Durumuna Göre Çift Uyumunu Anova Sonuçları

Boyut	Eğitim Durumu	n	$\bar{X}$	Ss	Varyans Kaynağı	K. T.	Sd	K. O	F	p	Anlamlı Fark
Doyum	1. İlköğretim	26	3.56	0.67	Gruplar	2.182	2	1.091	1.989	.139	Yok
	2. Lise	64	3.46	0.81	arası		299				
	3. Üniversite	212	3.67	0.72	Gruplar içi	163.985		.548			
	Toplam	302	3.62	0.74		166.167	301				
Uzlaşım	1. İlköğretim	26	4.05	0.67		2.259	2	1.129	1.830	.162	Yok

	2. Lise	64	3.83	0.61	Gruplar		299				
	3. Üniversite	212	3.74	0.84	arası	184.487		.617			
	Toplam	302	3.79	0.78	Gruplar	186.745	301				
					içi						
Görüş Birliği	1. İlköğretim	26	3.23	0.51	Gruplar	5,822	2	2.91	3.998	.019	2-3
	2. Lise	64	3.32	0.66	arası		299				
	3. Üniversite	212	2.99	0.93	Gruplar	217.717		.728			
	Toplam	302	3.08	0.86	içi	223.539	301				
Çift Uyumu Toplam	1. İlköğretim	26	3.70	0.52	Gruplar	.480	2	.240	.539	.584	Yok
	2. Lise	64	3.59	0.59	arası		299				
	3. Üniversite	212	3.56	0.70	Gruplar	133.278		.446			
	Toplam	302	3.58	0.66	içi	133.759	301				

Tablo 4 verilerine göre, çift uyumu ölçeği alt boyut görüşlerinin eğitim durumuna ANOVA sonuçları göre; çift uyumu ölçeğinin toplam puanları arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ölçeğin puan ortalaması $\bar{X}=3,58$ 'dir. Bu ortalama, genel olarak katılımcıların memnuniyet düzeylerinin orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Çalışma durumuna göre çift uyumuna ilişkin katılımcı görüşleri Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo5

Çalışma Durumuna Göre Çift Uyumu T-Testi Sonuçları

Boyutlar	Çalışıyor (n=185)		Çalışmıyor (n= 117)		t	sd	p
	$\bar{X}$	s_s	$\bar{X}$	s_s			
Doyum	3.64	.73	3.68	0.76	704	300	.482
Uzlaşım	3.70	.81	3.93	0.73	-2.49	265	.013*
Görüş birliği	3.00	.95	3.53	0.67	-2.22	296	.027*
Çift Uyumu Toplam	3.53	.68	3.65	0.63	-1.51	300	.131

*p<0.05

Tablo 5 incelendiğinde, doyum alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması çalışan katılımcılarda $\bar{X}=3.64$ iken çalışmayan katılımcılarda $\bar{X}=3.68$ 'dir. Puanlar arasındaki bu fark anlamlı değildir ($p>0.05$). Uzlaşım alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması çalışan katılımcılarda $\bar{X}=3.70$ iken çalışmayan katılımcılarda $\bar{X}=3.93$ 'tür. Puanlar arasında anlamlı fark vardır ($p<0.05$). Bu farklılık, çalışmayan katılımcıların lehinedir. Görüş birliği alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması çalışan katılımcılarda $\bar{X}=3.00$ iken çalışmayan katılımcılarda $\bar{X}=3.53$ 'tür. Puanlar arasında anlamlı fark vardır ($p<0.05$). Bu fark çalışmayan katılımcıların lehinedir. Çift uyumu ölçeğinin toplam puanlarının aritmetik ortalaması çalışan katılımcılarda $\bar{X}=3.53$ iken

çalışmayan katılımcılar $\bar{X}=3.65$ 'dir. Puanlar arasındaki bu fark anlamlı değildir ($p>0.05$). Evlilik biçimine göre katılımcıların çift uyumuna ilişkin görüşleri Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo6*Katılımcıların Evlilik Biçimlerine İlişkin Anova Sonuçları*

Boyut	Evlilik Biçimi	n	$\bar{X}$	Ss	Varyans Kaynağı	K. T.	Sd	K. O	F-testi	p	Anlamlı Fark
Doyum	1. Anlaşarak	18 1	3.65	0.75	Gruplar arası	8.644	2	4.32 2	8.204	.000	1-3
	2. Görücü	11 6	3.63	0.67	Gruplar içi						2-3
	3. Zorla/ Kaçarak	5	2.32	0.41		157.5 22	29 9	.527			
	Toplam	30 2	3.62	0.74		166.1 67	30 1				
Uzlaşım	1. Anlaşarak	18 1	3.71	0.80	Gruplar arası	12.82 0	2		11.02 0	.00 0	1-2
	2. Görücü	11 6	3.97	0.67	Gruplar içi						
	3. Zorla/ Kaçarak	5	2.53	0,90		173.9 25	29 9	.582			
	Toplam	30 2	3.79	0.78		186.7 45	30 1				
Görüş Birliği	1. Anlaşarak	18 1	2.96	0.93	Gruplar arası	8.110	2	4.05 5	5.628	.00 4	2-1
	2. Görücü	11 6	3.29	0.69	Gruplar içi						
	3. Zorla/ Kaçarak	5	2.73	0.64		215.4 30	29 9	.721			
	Toplam	30 2	3.08	0.86		223.5 39	30 1				
Çift Uyum Toplam	1. Anlaşarak	18 1	3.53	0.68	Gruplar arası	8.102	2	4.05 1	9.639	.00 0	1-2
	2. Görücü	11 6	3.70	0.58	Gruplar içi						2-3
	3. Zorla/ Kaçarak	5	2.50	0.50		125.6 57	29 9	.420			
	Toplam	30 2	3.50	0.66		133.7 59	30 1				

Tablo 6’da, doyum alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması sırası ile anlaşarak evlenen katılımcılarda $\bar{X}=3,65$, görücü usulü evlenen katılımcılarda $\bar{X}=3,63$ ve Zorla/Kaçarak katılımcılarda $\bar{X}=2,32$ ’dir. Puanlar arasında gözlenen fark anlamlıdır. Anlamlı farklılık, anlaşarak evlenen katılımcılar ile görücü usulü evlenen katılımcılar arasındadır. Bu fark anlaşarak evlenen katılımcıların lehinedir. Tabloda görücü usulü evlenen katılımcılar ile Zorla/Kaçarak evlenen katılımcılar arasında da anlamlı farklılık vardır. Bu fark görücü usulü evlenen katılımcıların lehinedir. Uzlaşım alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması sırası ile anlaşarak evlenen katılımcılarda $\bar{X}=3,71$, görücü usulü evlenen katılımcılarda $\bar{X}=3,97$ ve Zorla/Kaçarak katılımcılarda $\bar{X}=2,53$ ’tür. Puanlar arasında gözlenen fark anlamlıdır. Anlamlı farklılık, anlaşarak evlenen katılımcılar ile görücü usulü evlenen katılımcılar arasındadır. Bu fark, görücü usulü evlenen katılımcıların lehinedir. Görüş birliği alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması sırası ile anlaşarak evlenen katılımcılarda $\bar{X}=2,96$, görücü usulü evlenen katılımcılarda $\bar{X}=3,29$ ve Zorla/Kaçarak katılımcılarda $\bar{X}=2,73$ ’tür. Puanlar arasında gözlenen fark anlamlıdır. Anlamlı farklılık, anlaşarak evlenen katılımcılar ile görücü usulü evlenen katılımcılar arasındadır. Bu fark, görücü usulü evlenen katılımcıların lehinedir.

Tablo 6’da, çift uyumu ölçeğin toplam puanın aritmetik ortalaması sırası ile anlaşarak evlenen katılımcılarda $\bar{X}=3,53$, görücü usulü ile evlenen katılımcılarda $\bar{X}=3,70$ ve Zorla/Kaçarak katılımcılarda $\bar{X}=2,50$ ’dir. Puanlar arasında gözlenen bu fark anlamlıdır. Anlamlı farklılık, anlaşarak evlenen katılımcılar ile görücü usulü ile evlenen katılımcılar arasındadır. Bu fark görücü usulü ile evlenen katılımcıların lehinedir. Tablo 6’ya göre görücü usulü ile evlenen katılımcılar ile Zorla/Kaçarak evlenen katılımcılar arasında da anlamlı farklılık vardır. Bu fark görücü usulü ile evlenen katılımcıların lehinedir. Evlilik süresine göre çift uyumuna ilişkin katılımcı görüşleri Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo7*Katılımcıların Evlilik Süresine İlişkin Anova Sonuçları*

Boyut	Evlilik süresi	n	$\bar{X}$	Ss	Varyans Kaynağı	K. T.	Sd	K. O	F-testi	p	Anlamlı Fark
Doyum	1. 1-5 yıl	73	3.54	0.62	Gruplar arası	1.139	4	.285	.512	.727	Yok
	2. 6-10 yıl	56	3.61	0.72		Gruplar içi	165.028	297	.556		
	3. 11-15 yıl	59	3.72	0.79							
	4. 16-20 yıl	49	3.62	0.77							
	5. 21 üstü	65	3.62	0.81							
	Toplam	302	3.62	0.74		166.167	301				
Uzlaşım	1. 1-5 yıl	73	3.28	0.78	Gruplar arası	26.455	4	6.614	12.25	.000	1-2
	2. 6-10 yıl	56	4.05	0.58		Gruplar içi		297		5	
	3. 11-15 yıl	59	3.98	0.76							
	4. 16-20 yıl	49	3.92	0.70							
	5. 21 üstü	65	3.87	0.77							
	Toplam	302	3.79	0.78		186.745	301				
Görüş Birliği	1. 1-5 yıl	73	2.51	1.01	Gruplar	32.186	4	8.046	12.48	.000	1-2
									9		

	2. 6-10 yıl	56	3.27	0.66	arası						1-3
	3. 11-15 yıl	59	3.28	0.71	Gruplar	297					1-4
	4. 16-20 yıl	49	3.35	0.77	içi						
	5. 21 üstü	65	3.17	0.72		191.354		.644			
	Toplam	302	3.08	0.86		223.539	301				
Çift Uyumu Toplam	1. 1-5 yıl	73	3.21	0.57	Gruplar	13.654	4	3413	8.441	.000	1-2
	2. 6-10 yıl	56	3.73	0.54	arası						1-3
	3. 11-15 yıl	59	3.74	0.67	Gruplar	297					1-4
	4. 16-20 yıl	49	3.69	0.68	içi						
	5. 21 yıl ve üstü	65	3.63	0.69		120.105		.404			
	Toplam	302	358	0.66		133.759	301				

Tablo 7’de, çift uyumu ölçeğın alt boyut görüşleri katılımcıların evlilik süresine göre incelendiğinde; doyum alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması sırası ile evlilik süresi 1-5 yıl olan katılımcıların $\bar{X}=3.54$, 6-10 yıl olan katılımcıların $\bar{X}=3.61$, 11-15 yıl olan katılımcıların $\bar{X}=3.72$, 16-20 yıl $\bar{X}=3.62$ ve ile 21 yıl ve üstü evli katılımcıların $\bar{X}=3.62$ ’dir. Puanlar arasında gözlenen bu fark anlamlı değildir. Uzlaşım alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması sırası ile evlilik süresi 1-5 yıl olan katılımcıların $\bar{X}=3.28$, 6-10 yıl olan katılımcıların $\bar{X}=4.05$, 11-15 yıl olan katılımcıların $\bar{X}=3.98$, 16-20 yıl $\bar{X}=3.92$ ve ile 21 yıl ve üstü evli katılımcıların $\bar{X}=3.87$ ’dir. Puanlar arasında gözlenen fark anlamlıdır. Bu farklılık, evlilik süresi 1-5 yıl ile 6-10 yıl; 1-5 yıl ile 11-15 yıl; 1-5 yıl ile 16-20 yıl arasındadır. Anlamlı farklılık sırası ile 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl katılımcıların lehinedir. Görüş birliği alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması sırası ile evlilik süresi 1-5 yıl olan katılımcıların $\bar{X}=2.51$, 6-10 yıl olan katılımcıların $\bar{X}=3.27$, 11-15 yıl olan katılımcıların $\bar{X}=3.28$, 16-20 yıl $\bar{X}=3.35$ ve ile 21 yıl ve üstü evli katılımcıların $\bar{X}=3.17$ ’dir. Puanlar arasında gözlenen fark anlamlıdır. Bu farklılık, evlilik süresi 1-5 yıl ile 6-10 yıl; 1-5 yıl ile 11-15 yıl; 1-5 yıl ile 16-20 yıl arasındadır. Anlamlı farklılık sırası ile 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl katılımcıların lehinedir.

Tablo 7’de, çift uyumu ölçeğın toplam puanlarının aritmetik ortalaması sırası ile evlilik süresi 1-5 yıl olan katılımcıların $\bar{X}=3.21$, 6-10 yıl olan katılımcıların $\bar{X}=3.73$, 11-15 yıl olan katılımcıların $\bar{X}=3.74$, 16-20 yıl $\bar{X}=3.69$ ve 21 yıl ve üstü evli katılımcıların $\bar{X}=3.63$ ’tür. Puanlar arasında gözlenen bu fark anlamlıdır. Bu farklılık, evlilik süresi 1-5 yıl ile 6-10 yıl; 1-5 yıl ile 11-15 yıl; 1-5 yıl ile 16-20 yıl arasındadır. Anlamlı farklılık sırası ile 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl katılımcıların lehinedir. Çocuk sayısına göre çift uyumuna ilişkin katılımcı görüşleri Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo8*Katılımcıların Sahip Oldukları Çocuk Sayısına Göre Anova Sonuçları*

Boyut	Çocuk sayısı	n	$\bar{X}$	Ss	VaryansKayn ağı	K. T.	Sd	K. O	F-testi	p	Anlamlı Fark
Doyum	1 çocuk	58	3.5 2	0.83	Gruplar arası	.762	3	.254	.458	.712	Yok
	2 çocuk	125	3.6 3	0.65							
	3 çocuk	61	3.6 5	0.83	Gruplar içi	165.405	298	.555			
	4 çocuk üstü	58	3.6 5	0.72							
	Toplam	302	3.6 2	0.74							166.167
Uzlaşım	1 çocuk	58	3.8 3	0.66	Gruplar arası	9.954	3	3.318	5.593	.001	2-3
	2 çocuk	125	3.5 9	0.85	Gruplar içi						2-4
	3 çocuk	61	4.0 4	0.71							
	4 çocuk üstü	58	3.9 2	0.72	176.791	.593					
	Toplam	302	3.7 9	0.78	186.745	301					
Görüş Birliği	1 çocuk	58	3.3 6	0.54	Gruplar arası	20.831	3	6.944	10.208	.000	2-1
	2 çocuk	125	2.7 8	0.99	Gruplar içi						2-3
	3 çocuk	61	3.1 9	0.78							
	4 çocuk üstü	58	3.3 5	0.68	202.708						
	Toplam	302	3.0 8	0.86	223.539	301					
Çift Uyumu Toplam	1 çocuk	58	3.6 1	0.59	Gruplar arası	4.880	3	1.627	3.761	.011	2-3
	2 çocuk	125	3.4 3	0.67	Gruplar içi						
	3 çocuk	61	3.7 2	0.70							
	4 çocuk üstü	58	3.7 0	0.62	128.879	.432					
	Toplam	302	3.5 8	0.66	133.759	301					

Tablo 8’de, aile çift uyumu ölçeğinin alt boyut görüşleri katılımcıların çocuk sayısına göre incelendiğinde; doyum alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması sırası ile çocuk sayısı 1 çocuğa sahip olan katılımcıların ortalamaları $\bar{X}=3.52$, 2 çocuğa sahip olan katılımcıların $\bar{X}=3.63$, 3 çocuğa sahip olan katılımcıların $\bar{X}=3.65$, 4’ten fazla çocuğa sahip olan katılımcıların $\bar{X}=3.65$ ’tir. Çift Uyumu ölçeğinin toplam aritmetik ortalaması sırası ile çocuk sayısı 1 çocuğa sahip olan katılımcıların ortalamaları $\bar{X}=3.61$, 2 çocuğa sahip olan katılımcıların $\bar{X}=3.43$, 3 çocuğa sahip olan katılımcıların $\bar{X}=3.72$, 4’ten fazla çocuğa sahip olan katılımcıların $\bar{X}=3.70$ ’tır. Puanlar arasında gözlenen bu fark anlamlıdır. Bu fark, 2 çocuğa sahip katılımlar ile 3 çocuğa sahip olan katılımcılar arasındadır. Anlamlı fark 3 çocuğa sahip katılımcıların lehinedir.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Araştırmanın bu kısmında, evli bireylerin çift uyumları ile ilgili bulgulardan elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlarda yola çıkarak değişkenlere göre tartışmalara yer verilmiştir. Evli bireylerde çift uyumu puan dağılımı $\bar{X}=3.58$ ’dir. Bu sonuç, “Oldukça Sık Anlaşırız” düzeyine denk gelmektedir. Bu ortalama, genel olarak incelendiğinde katılımcıların memnuniyet düzeylerinin orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Çift uyumu sonuçları incelendiğinde, katılımcılar uzlaşım alt boyutunda en yüksek memnuniyet düzeyine sahipken, görüş alt boyutunda ise en düşük memnuniyet düzeyine sahiptir. Bu sonuç, katılımcıların uyum sağlama konusunda kendilerini daha olumlu hissettiklerini göstermektedir. Katılımcıların görüşlerinden elde edilen sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde çift uyumlarının olumlu olduğu söylenebilir. Bu sonuçları destekleyen araştırmalar vardır. Örneğin, Yaman Akpınar (2019) tarafından yapılan bir araştırmada evli bireylerde uyum düzeyinin yüksek olduğu sonucu tespit edilmiştir. Başka bir çalışmada, yetişkinlerin evlilik uyumları ile empatik tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada katılımcıların yaklaşık %77’si evliliklerinde uyumlu olduklarını belirtmişlerdir (Adempira, 2020). Başka bir çalışmada ise, katılımcıların evlilik uyumlarının genel olarak iyi düzeyde olduğunu gösteren sonuçlar elde edilmiştir (Zhungalbekov ve Efiltili, 2023). Çalışmamızın sonuçlarına göre, çift uyum düzeyi genel olarak orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Doyum ve uzlaşım alt boyutları sonuçları olumlu düzeyde iken görüş alt boyutunun sonuçları biraz daha düşük düzeyde kalmaktadır. Bu sonuç görüş alt boyutunda ilişkilerde iletişim eksikliğinden kaynaklanmış olabilir. Bu sonuca göre, evlilik ilişkilerinde iletişim becerilerinin artırılması gerektiği söylenebilir.

Cinsiyete göre kadın ve erkek görüşleri arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Bu sonuç, kadın ve erkek katılımcıların uyum içinde oldukları ve bu konuda benzer görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Literatürde bu sonuca benzer çalışmalar vardır. Çalışmada, evli bireylerin evlilik doyumları ölçülmüş ve cinsiyete göre farklılaşma tespit edilmemiştir (Çelik, 2006). Cinsiyete göre anlamlı farklılığın olduğu çalışmalar da vardır. Örneğin, Anlı (2012) tarafından yapılan çalışmada cinsiyete göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Benzer bir çalışmada ise evli bireylerin evlilik uyumu düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı farklılaşma bulunmuştur (Erdinç, 2018). Bu çalışmanın sonucuna göre, cinsiyetin çift uyumu üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığını ortaya koymuştur. Buna göre, katılımcıların çift uyumu konusunda benzer görüşlere sahip olduğu söylenebilir. Başka bir ifade ile cinsiyet farklılığı, çift uyumu üzerinde belirleyici değildir.

Katılımcıların eğitim durumuna göre, memnuniyet düzeylerinin orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Çift uyumunun doyum ve uzlaşım alt boyutlarında ve çift uyumu ölçeğinin toplam puan sonuçlarına göre anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Görüş birliği alt boyutunda eğitim durumuna göre ortalamalar arasında anlamlı farklılık lise mezunu katılımcılar lehine tespit edilmiştir. Bu sonuca göre katılımcıların eğitim durumunun yükselmesiyle çift uyumları da artmaktadır denilemez. Literatürde bu sonuca benzer

çalışmalar vardır. Çelik (2006), tarafından yapılan çalışmada evli bireylerin evlilik doyumu ile eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Benzer bir çalışmada da evlilik uyumu ile eğitim düzeyi arasında anlamlı farklılaşma bulunmamıştır (Kublay, 2013). Eğitim durumu yükseldikçe evli çiftlerin uyumlarını olumlu yönde etkilediğine ilişkin çalışmalarda da vardır. Şendil ve Korkut (2008) tarafından yapılan çalışmada eğitim durumuna göre çift uyumu farklılaşmaktadır. Çalışmaya göre, ilköğretim mezunu bireyler, ortaokul mezunu bireylere göre daha fazla evlilik çatışması yaşamaktadırlar. Aynı şekilde ilköğretim mezunları, lise, lisans ve üstü eğitime sahip olan bireylere göre daha düşük çift uyumuna sahip olduklarını belirtmişlerdir. Benzer bir çalışmada eğitim düzeyi evlilik uyumuna etki etmektedir. Lisans ve lisansüstü eğitimi mezunu katılımcıların evlilik uyumları ortaokul mezunu katılımcıların evlilik uyumlarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Akınar ve Kıriloğlu, 2020). Başka bir çalışmada eğitim düzeyi yükseldikçe evli çiftlerin uyumlarının arttığı belirtilmiştir (Yalçın, 2014). Yıldız tarafından (2012) yapılan bir çalışmada lisans ve lisansüstü eğitim düzeyindeki katılımcılar, okuryazar-ilkokul mezunu katılımcılara göre daha uyumludur.

Araştırmamızda, eğitim düzeyi lise mezunu olan bireylerin çift uyumu konusunda daha yüksek bir çift uyum algısına sahip oldukları tespit edilmiştir. Üniversite mezunlarının puan ortalamasının lise mezunlarının puan ortalamalarına göre düşük çıkmasının sebeplerin biri üniversite mezunlarının evlilikten beklentileri ile ilgili olabilir. Üniversite mezunları kariyer desteği, eşitlikçi roller gibi daha yüksek beklentiler içinde olabilirler. Buna karşın lise mezunları, geleneksel rolleri merkeze alarak çift uyumuna ilişkin daha yüksek memnuniyet bildirmeleri mümkündür. Bu durumda, eğitim düzeyi arttıkça evlilerde çift uyumunun da artacağı yönünde genel bir çıkarımda bulunmak mümkün değildir. Bu sonuç, eğitim düzeyi ile evli çiftlerin uyumu arasındaki ilişkinin doğrusal olmadığını göstermektedir. Çiftlerin uyumu için iletişim becerileri, kişilik özellikleri, hayat tecrübesi, sahip olunan imkânlar, hayat şartları gibi faktörlerin çift uyumu üzerinde daha etkili olabilir.

Çalışma durumuna göre, çift uyumuna ilişkin görüşlerin aritmetik ortalamasının orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Uzlaşım ve görüş birliği alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Çift uyumunun doyum alt boyutunda ve çift uyumu ölçeğinin toplam puanlarına göre anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Literatürde bu sonuca benzer çalışmalar bulunmaktadır. Bir çalışmada çalışan ve çalışmayan katılımcıların evlilik uyumları arasında bir farklılık tespit edilmemiştir (Akınar ve Kıriloğlu, 2020). Araştırma sonucuna benzer başka çalışmalar da bulunmaktadır. Örneğin, Kahveci (2016) ve Özaydınlık (2014) tarafından yapılan çalışmalarda da araştırmamızın sonuçlarına benzer sonuçlar elde edilmiştir. Literatürde bu sonuçlardan farklı çalışmalar da bulunmaktadır. Örneğin Tüfekçi Hoşgör (2013) tarafından yapılan çalışmada çalışan ve çalışmayan katılımcılar arasındaki puan farkı anlamlı çıkmıştır. Çalışan katılımcıların evlilik uyumu çalışmayan katılımcılara göre daha yüksek çıkmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen sonuca göre, evli çiftlerin uyumunda, çalışma durumunun etkisi için kesin bir yargı söylenemez. Ölçeğin toplam puanlarında çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu sonuca göre, çalışma durumunun evli çiftlerin uyumları üzerinde doğrudan belirleyici bir role sahip olmadığı söylenebilir. Evli çiftlerin uyumu, daha çok kişisel beklentiler, duygusal bağlar ve kişiler arası ilişkilerden etkilendiği söylenebilir.

Evlilik biçimine göre, katılımcıların memnuniyetleri orta düzeyde tespit edilmiştir. Çift uyumu ölçeğinin toplam puanının aritmetik ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bu fark, görücü usulü ile evlenen katılımcıların lehinedir. Bu sonuç, literatürdeki kaynaklarla uyumsuzdur (Kağıtçıbaşı, 2019; Gottman ve Siver, 2017). Genel olarak anlaşarak/severek/flört ederek evlenen çiftlerin daha yüksek uyuma sahip olacakları düşünülmektedir. Bu araştırmanın bu sonucu örneklem grubundan kaynaklanabilir. Bu duruma

kültürel, sosyal ilişkiler, inanç gibi faktörlerin de etkisi olabilir. Literatürde bu sonuçlardan farklı araştırmalar da bulunmaktadır. Örneğin Akpınar ve Kırlioğlu (2020) tarafından yapılan araştırmada, evlilik biçimine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu fark severek / flört ederek evlenen katılımcılar lehinedir. Benzer bir çalışmada anlaşarak evlenenlerin, görücü usulü ile evlenenlere oranla, daha fazla çift tatmini ve çift birlikteliği yaşadıkları, daha iyi anlaştıkları ve daha uyumlu bir evlilik geçirdikleri belirlenmiştir (Şendil ve Korkut, 2008). Başka bir çalışmada da evlilik biçimi, evlilik uyumunun belirleyici faktörü olduğu bulunmuştur. Çalışmada flört ederek evlenenlerin evlilik uyumlarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Özmen-Süataç, 2010). Benzer bir sonuç, Güçlü Ergin (2008) tarafından yapılan çalışmada da tespit edilmiştir.

Araştırmada elde edilen sonucuna göre, evlilik biçimi, çift uyumunu etkilemektedir. Evlilik biçimi görücü usulü olan çiftlerin, çift uyumu puanlarının diğerlerine göre yüksek olması, görücü usulü evlenme biçiminin toplumsal ve ailevi desteklenmesinden kaynaklanıyor olabilir. Bu tür evliliklerde, ailelerin onayı ve desteği vardır. Bundan dolayı çiftler kendilerini daha güvende hissedebilirler. Bu sonuç, evlilik biçiminin çift uyumu üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu ve görücü usulü ile evlenen katılımcıların çift uyumu puanlarının, anlaşarak evlenenlere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir

Evlilik süresine göre, çift uyumuna ilişkin görüşlerin aritmetik ortalaması orta düzeyde bulunmuştur. Çift uyumu ölçeğinin aritmetik ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Anlamlı farklılık evlilik yılı artan katılımcıların lehinedir. Araştırmalar, evlilik süresi ile evlilik uyumu arasında ilişkiyi ortaya koymaktadır. Evlilik uyumu evliliğin ilk yıllarında düşük olabilir, evlilik süresi arttıkça bu uyum da artmaktadır (Anderson, Russel ve Schumm, 1983 Akt. Yalçın, 2014). Başka bir araştırmada evlilik süresindeki artışın evlilik uyumuna olumlu yansıdığı tespit edilmiştir (Uşaklı, 2010). Araştırmamızın sonucunu desteklemeyen çalışmalar da vardır. Akpınar ve Kırlioğlu, (2020) yaptıkları bir çalışmada 1-5 yıl evli katılımcıların evlilik uyumu ortalamaları, 26-35 yıl evli katılımcıların evlilik uyumu puanlarından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Kublay (2013) yaptığı araştırmada, 5 yıla kadar evli çiftlerin 6-15 ile 16-25 yıl evli olanlara göre, evlilik uyumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Başka bir araştırmada da (Özmen-Süataç, 2010) evliliğin ilerleyen yıllarında evlilik uyumunun azaldığı tespit edilmiştir. Benzer bir sonuç Şendil ve Korkut (2008) tarafından yapılan bir çalışmada da bulunmuştur. Araştırmada elde edilen sonucuna göre, evlilik süresi, çift uyumunu etkilemektedir. Buna göre, çiftler arasındaki uyum zamanla değişmektedir. Evliliğin ilk yıllarında evli çiftlerin uyumu düşük düzeydeyken, evlilik süresi arttıkça çift uyumunun yüksek düzeye doğru çıktığı söylenebilir. Bu durum, evli çiftlerin evlilik süresi arttıkça birbirlerini daha iyi anlamaya başladıklarını göstermektedir. Bu süre içinde evli çiftlerin, iletişim becerileri gelişmekte, ortak hayat tecrübeleri artmaktadır.

Çocuk sayısına göre, çift uyumuna ilişkin görüşlerin aritmetik ortalaması orta düzeyde tespit edilmiştir. Çocuk sayısına göre çift uyumu ölçeğinin toplam puanları arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Bu fark, 2 çocuğa sahip katılımcılar ile 3 çocuğa sahip olan katılımcılar arasındadır. Anlamlı farklılık 3 çocuğa sahip katılımcıların lehinedir. Bu sonuç, 3 çocuğa sahip olan evli çiftlerin daha yüksek düzeyde uyum gösterdikleri söylenebilir. Literatürde bu sonucu desteklemeyen araştırmalar bulunmaktadır. Çalışmalarda, evlilik uyumunun, çocuk sayısı değişkeni ile bağlantısı tespit edilmemiştir (Yalçın, 2014; Tutarel Kışlak ve Çabukça, 2002). Başka bir çalışmada, evli bireylerin evlilik doyumu ölçülmüş ve çocuk sayısına göre farklılaşma tespit edilmemiştir (Çelik, 2006). Çocuk sayısı ile evlilerin çift uyumu arasında negatif bir uyum bulunduğu ilişkin çalışmalar da vardır. Örneğin, Şendil ve Korkut'un (2008) çalışmasında çocuk sayısındaki artışın evlilerin genel evlilik kalitelerinde azalmaya neden olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada elde edilen sonucuna göre, çocuk sayısı çift uyumunu etkilemektedir. Buna göre, çocuk sayısındaki artışla birlikte evli çiftlerin uyum sağlama, iletişim becerilerini geliştirme ve sorumluluk alan konularında daha fazla tecrübe kazandıkları söylenebilir. Türkiye’de çocuk sayısı azalmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK, 2023) verilerine göre 2023 yılı toplam doğurganlık hızı 1.51 çocuk düzeyindedir. Diyarbakır İlinin 2023 yılı toplam doğurganlık hızı 2.60 ile 3.09 düzeyindedir. Literatürde bu sonuçtan farklı çalışmaların olması bu sonucun araştırma örnekleminde kaynaklandığı söylenebilir.

Sınırlılıklar

Evli bireylerin çift uyumlarının incelendiği bu araştırma, 2024-2025 yılında Diyarbakır İli merkez ilçelerde ikamet eden 20-60 yaşları arasındaki evli çiftler ile araştırmacı tarafından kullanılan “Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği” adlı veri toplama aracı ile sınırlıdır.

Öneriler

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak bazı öneriler şu şekildedir:

1. Araştırma sonucuna göre eğitim düzeyi çift uyumu üzerinde sınırlı bir etkisi vardır. Bundan dolayı, evli çiftlerin uyumunu etkileyen faktörlerin daha kapsamlı bir şekilde incelenmesi ve eğitim düzeyi dışındaki değişkenlerin de analize dâhil edilmesi önerilmektedir.
2. Araştırma sonucuna göre, çalışma durumunun evli çiftlerin uyumu üzerinde doğrudan belirleyici bir role sahip olmadığını göstermektedir. Çalışma durumunun evli çiftlerin uyumu üzerindeki etkisini derinlemesine incelemek amacıyla nitel yöntemler kullanılabilir.
3. Görücü usulüne göre evlenenlerin evlilik uyum puanları daha yüksektir. Bu sonucun derinlemesine anlaşılabilmesi için, evlilik biçiminin yanında, evli çiftlerin iletişim becerileri, kişilik özellikleri ve kültürel özellikler gibi diğer faktörler de incelenebilir.
4. Evlilik biçimine göre, evli bireylerin çift uyumu ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu fark, görücü usulü ile evlenen katılımcıların lehinedir. Bu duruma kültürel, sosyal ilişkiler, inanç gibi faktörler etki etmiş olabilir. Bu bağlamda evli çiftlerin evlilik biçimlerine bakılmaksızın daha uyumlu ilişkiler sürdürmeleri için sosyal destek mekanizmaları geliştirilmelidir. Bunun için Aile Sağlığı Merkezleri gibi Aile Danışmanlığı Birimleri kurularak ailelere danışmanlık uygulaması başlatılabilir.

KAYNAKÇA

- Acer, S. (2020). *Ebeveynlik tutumunun psikolojik belirtilere etkisinde zihinselleştirmenin, dayanıklılığın ve çocukluk çağı deneyimlerinin rolü: Nesiller arası bir çalışma*. Yayınlanmış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Adempira, N. (2020). *Yetişkinlerde evlilik uyumu ile empatik tutum arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Akpınar, B., ve Kırhoğlu, M. (2020). Bazı değişkenler açısından evlilik uyumunun incelenmesi ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun evlilik uyumuna etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 23(2), 736-746.
- Anlı, M. (2021). *Evli bireylerde evlilik uyumu, yaşam doyumu ve kaygı düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Kent Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Bayraktaroğlu, H. T. ve Çakıcı, E. T. (2017). Psychometric properties of revised form dyadic adjustment scale in a sample from North Cyprus. *International Journal of Educational Science*, 19(2,3), 113-119.

- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Demirel, F., Karadeniz, Ş., ve Çakmak, E. K. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Çağ, P. ve Yıldırım, İ. (2013). Evlilik Doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (39), 13-23.
- Can, A. (2013). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Pegem Akademi.
- Çelik, M. (2006). *Evlilik doyum ölçeği geliştirme çalışması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, S. ve Doğan, C. (2015). *Konuşmak lazım evlilik, aile içi iletişim ve aile sosyolojisi*. Akıl Fikir Yayınları.
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N., ve Alpkan, R. L. (2005). Evlilik uyumu. *Düşünen Adam*, 18(1), 39-47.
- Erdinç, İ. (2018). *Evlü çiftlerde, evlilik uyumu, cinsel yaşam doyumu ve yaşam doyumu arasında ki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Fişek, G. O., ve Scherler, H. R. (1996). Toplumsal değişim ve eşler: Cinsiyet senaryolarının sınırlarını genişletme amaçlı bir terapi yaklaşımı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 11(36), 1-11.
- Gottman, J. ve Siver, N. (2017). *Evliliği sürdürmenin yedi ilkesi*. (Çeviren: Ezgi Deniz). Yarlık Yayınları.
- Güçlü Ergin, N. (2008). *Evlü ve boşanmış kişilerin evlilik uyumu ve cinsiyetçilik açısından karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gülgör, F., ve Tortop, H. S. (2018). Evlilik uyumu: Üstün yetenekli bireylere bakış. *Journal of Gifted Education and Creativity*, 5(2), 45-58.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2019). *Benlik, aile ve insan gelişimi: Kültürel psikoloji*. Koç Üniversitesi Yayınları.
- Kahveci, G.,A., (2016). *Evlü çiftlerde evlilik uyumu, evlilik çatışma biçimi ve depresyon düzeylerinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kalkan, M. (2002). *Evlilik ilişkisini geliştirme programının, evlilerin evlilik uyum düzeylerine etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kublay, D. (2013). *Evlilik uyumu: Değer tercihleri ve öznel mutluluk açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Mavili, A., Kesen N. F. ve Daşbaş, S. (2014). Aile aidiyeti ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 33, 29-45.
- Özaydınlık, Ş. (2014). *Evlü çiftlerin evlilik uyumu ile kişilik özellikleri ve romantik ilişkilerindeki sosyal ilginin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özdoğru, Z., ve Kaya, İ. (2025). Okul öncesi çocukların problem davranışları ile ebeveyn çift uyumu arasındaki ilişki: Bir karma yöntem çalışması. *Humanistic Perspective*, 7(1), 90-112.
- Özmen-Süataç, A. (2010). *Evlilik uyumunun kişilerarası tarz ve öfke açısından araştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Polat, K. (2014). *Evlü bireylerde çift uyumu ve bazı psikolojik belirtilerin benliğin farklılaşması açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şendil, G., ve Korkut, Y. (2008). Evli çiftlerdeki çift uyumu ve evlilik çatışmasının demografik özellikler açısından incelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları*, 28, 15-34.

- Tüfekçi Hoşgör, E. (2013). *Evli çiftlerin öfke ifade tarzları ile evlilik uyumunun incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (TÜİK, 2023). *Doğum istatistikleri*, 2023. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dogum-Istatistikleri-2023-53708#:~:>
- Tutarel Kışlak, Ş. T., ve Çabukça, F. (2002). Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 5(5).
- Ünal, Ö., ve Akgün, S. (2022). Evlilikte çatışma çözme stillerinin evlilik uyumu ve doyumunu ile ilişkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 14(3), 322-330.
- Uşaklı, N. (2010). *Evli Bireylerin evliliğe uyumunda karşılaştığı sorunlar ve eğitim ihtiyaçları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yalçın, H. (2014). Evlilik uyumu ile sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1). 250-261.
- Yaman Akpınar, T. (2019). *Bağlanma stilleri ve affetme düzeyinin evlilik uyumuna etkisi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldız, Y. (2012). *İlişkiye ilişkin inançların evlilik uyumunu yordaması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yılmaz, A. (2001). Eşler arasındaki uyum: Kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 4(4). doi:10.21560/spcd.45262.
- Zhumgalbekov, A. ve Efiltili, E.(2023). Evli bireylerin evlilik uyumu ve yaşam doyumunun incelenmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi (AKEF) Dergisi*, 5(1), 1-15.

Yazarlar Hakkında

Songül ÖZDAŞ

Mert AKCANBAŞ

Yazar Katkıları

Yazarlar eşit düzeyde katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu makale için yazarlardan herhangi biri için çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Destek

Yazarlar, çalışma için herhangi bir finansman desteği almamıştır.

Not

Çalışmaya dahil edilen tüm katılımcılardan aydınlatılmış onam alınmıştır.

Etik Bildirim

Çalışma protokolü Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı tarafından onaylanmıştır.

Etik Kurul Adı: Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu

Onay Tarihi: 29/02/2024

Belge Numarası: 61351342/ ŞUBAT 2024-33